

Gesprek over eigenwijze netwerken

Wat hebben maatschappelijke netwerken zoals Makers en Doeners, Gouda Bruist en HellendoornSamen (i.o.) met elkaar gemeen? Wat is de kunst van het nieuwe maatschappelijke netwerken? Waar loop je als facilitator tegenaan? Genoeg gespreksstof voor een eerste kennismaking en uitwisseling van ervaringen. Wij, dat zijn Marjanne van Ginneken (Makers en Doeners), Heleen van Praag (GoudaBruist) en Birgit Oelkers (HellendoornSamen), netwerkfacilitators van de drie netwerken. Wie nog niet weet wat de drie netwerken zijn, kan een kijkje nemen op www.makersendoeners.nl, www.goudabruist.nl en www.hellendoornsamen.nl

Wij troffen elkaar in oktober 2011. Eigenlijk om over de bijdrage van GoudaBruist en Makers en Doeners aan een manifestatie van HellendoornSamen te praten. Die manifestatie vindt plaats op 16 februari 2012 plaats in het Provinciehuis in Zwolle met als thema: ‘Samen doen. Over eigenwijze netwerken in dorpen en steden.’

In de loop van het gesprek kwamen veel interessante overeenkomsten en waardevolle inzichten op tafel, die volgens ons ook interessant zijn voor anderen. Daarom hebben we ze hieronder samengevat.

Als je ook je tips en ervaringen wilt delen -als ‘netwerkburger’, initiatiefnemer, initiatievenmakelaar, facilitator – laat het ons dan weten! m.ginniken@live.nl, info@ideeenbrouwerij.nl, hellendoornsamen@xs4all.nl

En natuurlijk via Twitter: @HeldernSamen @GoudaBruist @MakersDoeners

Gezamenlijke kenmerken

Zonder veel moeite konden we de volgende gemeenschappelijke kenmerken voor ‘onze’ maatschappelijke netwerken benoemen:

- **Wederkerigheid:** het gouden principe van elk goedlopend maatschappelijk netwerk. HellendoornSamen noemt het ook ‘geven/geven’ in plaats van ‘geven/nemen’.
- Net zo belangrijk: de wonderbaarlijke combinatie van **globaal en lokaal**. Sociale media én face-to-face-ontmoetingen en activiteiten op kleinschalig niveau. Zonder deze combi kunnen de vervlechting en onderlinge binding en betrokkenheid, die zo typisch zijn voor onze netwerken, eigenlijk niet goed van de grond komen.
- Netwerk bouwen betekent **verbinden:** tussen mensen, tussen mensen en ideeën, tussen mensen en acties. Maar ook sturen op het drieluik: ideeën-acties-ontmoeting en het delen van successen.
- Het gaat altijd om personen, ook als je als netwerk met organisaties te maken hebt. Zonder **‘best persons’** binnen en buiten instituten en de veelbesproken **‘persoonlijke factor’** ben je nergens. Een medewerker van een instituut die zich hard maakt voor een financiële bijdrage aan het netwerk, die voor een ingang zorgt bij de directie of de juiste verbindingen legt. Het gaat bijna nooit om structuren en altijd om relaties.

Marjanne benadrukte ook het belang van relatiemanagement. Ze is als trekker van MD heel consequent met het bijhouden van de relaties. Dat geldt voor al haar 4000 netwerkcontacten! Voor de sociale kaart van MD gebruikt Marjanne een eigen zoek-systeem, waarin talent en deskundigheid terug te vinden zijn. Het systeem gaat verder dan de huidige digitale systemen omdat het verpersoonlijkt is: de mens staat erin centraal.

- **Zelforganiserend vermogen** is dé basis van de gemeenschappen. Tegelijkertijd heb je kartrekkers nodig die als **verbinders**, onafhankelijke makelaars, katalysatoren optreden. Van het kaliber 'dienende leiders'. Die weten wanneer ze een bijeenkomst tot in de puntjes moeten voorbereiden, voor de goede sfeer moeten zorgen en wanneer ze juist heel veel ruimte moeten laten. Een nieuw soort procesbegeleiders, dirigenten in de soufleurbak, die mensen in hun kracht kunnen zetten. Met een bescheiden opstelling, maar heel alert en aanwezig. Vooral het laatste, in de zin van 'present' zijn, zonder directief te sturen. Zonder mensen die deze rol spelen, blijven samenhang en verbinding vaak gebrekkig. Dus ook voor dit kenmerk geldt weer: it's the people, stupid 😊
- Toegankelijke bijeenkomsten voor nieuwsgierigen en regelmatige **face-to-face-ontmoetingen** tussen initiatiefnemers, netwerkpartners en anderen. Belangrijk voor de identiteit van het netwerk, voor de binding met deelnemers en de herkenbaarheid voor nieuwe mensen. Voorbeelden: de 'WIJ(s)punten' van Makers en Doeners, de 'Bruispunten' van Gouda Bruist en de bijeenkomsten van HellendoornSamen als netwerkpartners.
- **Ondernemerschap** is beslist één van de succesfactoren voor de nieuwe maatschappelijke netwerken. Voor veel deelnemers is ondernemerschap dé drijfveer om mee te doen. Netwerkteelnemers zijn geen vrijwilligers, maar sociale ondernemers. Dat is een belangrijk verschil! Vooral wanneer het gaat om het aanzwengelen en uitvoeren van nieuwe initiatieven. Makers en Doeners noemt zich dan ook bewust: 'netwerk van gemeenschappelijk ondernemende burgers', met nadruk op ondernemend. Hun vraag is: 'wie wil ondernemen in deze gemeenschap? In plaats van: wie wil zich inzetten als vrijwilliger?'
- Geheime tip als je met drukbezette mensen begint, die wel ideeën hebben maar eigenlijk geen tijd voor acties: **nieuwe mensen zien te vinden**. Klinkt moeilijker dan dat het is. Nieuwe deelnemers raken enthousiast op de bijeenkomsten, gaan meedoen door mond-tot-mond-reclame en krijgen de geest door #getwitter (veel succes mee geboekt in Hellendoorn). Ervaring van ons alle drie: mensen die geïnspireerd worden door anderen en aan de slag gaan met lang gekoesterde ideeën, gaan helemaal los. 'Voor het eerst voel ik me een Gouwenaar!' Het ontmoeten van gelijkgestemden maakt ontzettend veel energie en creativiteit los. En dan merk je dat je bezig bent met het bouwen aan een netwerk van Enthousiasme...
- **Over het leren:** Continu vernieuwen en omdenken, dat is ook een kenmerk van de netwerken. De TheorieU biedt belangrijke inzichten voor het werken in netwerken en voor het leerproces van een groep. Marjanne van Makers en Doeners heeft er ervaring mee. Makers en Doeners heeft de denkwijze van het internationale netwerk Sol geadopteerd. Sol staat voor 'Society for organizational learning': <http://www.solonline.org/> In Hellendoorn wordt op dit moment het 2jarige experiment 'Lerende Gemeenschap' geëvalueerd (www.hellendoorninactie.nl), waaruit HellendoornSamen is ontstaan. In februari 2012 wordt een online-wegwijzer gelanceerd voor het werken met een lerende gemeenschap.

Trouble is my business....

Waar lopen we in de praktijk zoal tegenaan, bijvoorbeeld in de samenwerking met organisaties? (geen volledig lijstje hoor!).

- **Verenigingen**, zoals wijkcomités, buurt- en sportverenigingen, hebben vaak moeite met alle dynamiek en spontane activiteiten die deelnemers van zelfsturende netwerken op gang brengen. Ook het ondernemerschap als kernwaarde wekt vaak wantrouwen bij andere organisaties. Soms zien gevestigde clubs de nieuwe, wat ongrijpbare netwerken ook als een soort concurrentie, in plaats van als gelijkgezinden. Terwijl de doelen vaak dezelfde zijn, alleen de weg verschilt. Krachtenbundeling, of in ieder geval open staan voor zinvolle verbindingen, kan voor beide partijen veel opleveren.
- Het **verticale werken** van instituten maakt een goede samenwerking soms lastig. Voorbeelden: de reguliere communicatie van veel instanties is vaak topdown, vooral zenden, het regelen van medewerking van andere afdelingen/sectoren gaat soms erg moeizaam, pro-actief meedenken is geen gewoonte. Meer horizontaal denken en werken vanuit gemeenten, woningcorporaties en welzijnsorganisaties zou veel schelen in begrip en gezamenlijk optrekken. Wat ook hinderlijk is: dat er vaak geen gezamenlijke taal is. Ervaring Makers en Doeners: veel wijkmanagers zijn niet gewend dat ze met actieve bewoners te maken hebben die niet betaald worden en die ook geen 'formele' organisatie vertegenwoordigen en die toch veel (en soms zelfs meer) voor elkaar krijgen. Vinden ze wonderlijk.
- Als je op de voorwaarden van instituten gaat samenwerken is het risico groot dat je zelf als netwerk **institutionaliseert** en last krijgt van overhead en bureaucratie. Als netwerk wil je niet vervormd worden tot een soort stedelijke raad of wijkraad. Want als netwerk ben je veel organischer en dynamischer bezig: je vertegenwoordigt niet alle inhoudelijke activiteiten van de werkgroepen en je kunt ook niet namens alle initiatiefnemers spreken.
- Tja, en dan het **geld**. Dat is best een probleem. Er is op zich niet veel nodig, maar continuïteit op dat punt is ver te zoeken. Ad hoc geld zien te vinden blijft een tijdsintensieve bezigheid. Financieringsvormen zijn meestal projectmatig en bestaan bijvoorbeeld uit tijdelijke subsidies, crowdfunding, incidentele bijdragen van netwerkpartners, sponsors en natuurlijk veel creatieve in natura-producten en -diensten. Dit is de financiële basissituatie van onze netwerken:
 - Gouda Bruist wordt financieel gesteund door de gemeente en door de corporaties Mozaïek Wonen en Woonpartners Midden-Holland. Daar zorgen vooral de zeer betrokken wijkbeheermanagers voor de nodige ondersteuning.
 - MakersDoeners krijgt beperkt middelen van de deelgemeente en zoekt geld via fondsen en sponsors.
 - HellendoornSamen wordt tot 2012 nog financieel gesteund door de gemeente Hellendoorn en de provincie Overijssel en krijgt veel voor elkaar via bijdragen van netwerkpartners. Op dit moment wordt druk gezocht naar alternatieve financieringsbronnen.